

Úvodník/Editorial

Publikováno/Published 31. 12. 2013

DOI: <http://dx.doi.org/10.14712/18023061.426>

Milí přátelé a příznivci Envigogiky,

je před námi Nový rok, rozprostírá se jako otevřené pole *možností* – vše, co si můžeme představit a poté naplnit obsahem, uskutečnit. Nebo jako mapa *příležitostí* – pro pohyb v souřadnicích toho, co již je, co se nabízí pohledu a využití, a lze to lépe nebo hůře uchopit. Či bludná světélka oslnivých *šancí*, třpytivých cetek uprostřed bažiny; některým se poštěstí je ulovit... Všechno toto nás plní očekáváním, zároveň ale přemýšlíme, jak se nezklamat naděje své i těch, kdo na nás spoléhají.

O tom, jak nezklamat očekávání našich čtenářů anebo autorů přemýšlíme také my, kdo připravujeme Envigogiku. Pěstujeme ji záměrně jako prostor otevřených *možností* – čehosi, co dosud neexistuje, může však vzniknout z dobrého úmyslu a přičinění. Rozpracováváme pravidla a postupy odborného publikování tak, aby se autorské úmysly mohly nelomeně měnit ve skutky. Ustavujeme ji také jako prostor svobody – má poskytovat *příležitosti*, pro všechny stejné, respektující různost přístupů a pohledů. Abychom udrželi kvalitu, je základním principem práce s texty jejich vzájemné anonymní posuzování, tzv. proces peer review. V něm by se měla uplatnit především zkušenost, znalost, ochota toto vše sdílet – nikoli předem dané hierarchické vztahy. Často zdlouhavé, pro všechny zúčastněné náročné postupy vedou, jak doufáme, k utváření prostoru bezpečnosti pro výměnu názorů a přijetí kritiky, takže pak případné omyly jsou součástí společné cesty k dobrému výsledku. Ukazuje se, že technologie a postupy pro zajištění tohoto ideálního „mikrosvěta“ jsou velmi náročné – jenom způsobů, kterými je třeba oslovit naše autory a recenzenty při různých příležitostech, je více než 50. Spravujeme databáze recenzentů s klíčovými slovy jejich zaměření, zkoumáme možnosti licencování časopisu i jednotlivých příspěvků,... Takto intenzivně se věnujeme formálním pravidlům publikačního procesu nikoli z pouhého formalismu, ale s vírou, že autoři díky tomu nemusí být svázáni pravidly jinými, takovými, která by bránila přemýšlení, novým pohledům, kreativě,... Doufáme, že tak podporujeme vznik a rozvoj právě těch slov a přístupů, které zde dosud nebyly, a které by pomohly ozdravit existující (publikační) zvyklosti nebo dokonce otevírat nové cesty myšlení.

Do tohoto světa (někdy ne-)možného přinášejí nové pohledy naši autoři. Tentokrát je to Lubomír Hanel a David Goldstein, kteří se zabývají [introdukcí nepůvodních druhů ryb](#), a to z hlediska vnímání této problematiky skupinami studentů a sportovních rybářů. Introdukované druhy představují četná rizika: v novém prostředí se často nekontrolovatelně šíří, vytlačují druhy původní, nebo se podílí až na rozvracení ekosystémů. Každá introdukce představuje hrozbu zavlečení specifických cizopasníků či nemocí, které mohou vážně ohrozit původní druhy, a také nebezpečí hybridizace nepůvodních druhů s nativními. Protože jsou nežádoucí druhy ryb někdy vypouštěny z amatérských chovů, nebo se šíří s násadami dovezených druhů, hraje zde roli obecné povědomí o těchto otázkách, jež je, jak dokládají autoři, díky výuce biologie a ekologie na školách poměrně dobré. V dalším příspěvku recenzované části řeší Simona Dvořáčková otázku [vlivu lidské společnosti na neživou složku prostředí](#): ukazuje člověka jako

geologického činitele, který působí mnohem silněji, než kterýkoli jiný geologický proces. Diskutuje vznik pojmu antropocén a v praktické části navrhuje výukové aktivity, které by znalosti a vztahy člověka k prostředí v tomto smyslu podpořily. K článku připojujeme i [recenzi Petra Rojíka](#), která přináší několik pár doplňujících, také rešeršních poznámek a vlastní názor na téma antropocén. Soubor textů, které by mohly sloužit jako východiska pro rozvíjení výchovných a vzdělávacích postupů (a jejich reflexi) završují metodiky hodnocení environmentální výchovy pro různé věkové kategorie z dílny Jana Činčery ([pro předškolní a mladší školní věk](#); [pro starší školní věk a střední školy](#); [pro dospělé účastníky](#)). Vycházejí z nejnovějších dokumentů české provenience, opírají se ale také o výsledky zahraničních výzkumů; nabízí evaluační postupy, jež jsou důsledně vztaženy ke specifickým cílům EV – poskytují tak inspiraci též pro koncepci samotných programů, které by mohly mít zájem na účinném působení v oblastech environmentální výchově vlastních.

Dovoluujeme si též upozornit na další naše informační a polemické články: [oznámení](#) o připravovaných workshopech odborného psaní pro studenty či editory nebo pozvánku na mezinárodní jarní školu udržitelného rozvoje¹; krátké vstupy z webu Obyčejní ochránáři – [ekoblogy Mikuláše Huby](#); [zamyšlení Vladimíra Krečmera](#) nad nekrologem Martina Braniše z Envigogiky 2013/VII/1; nebo upozornění na [obsah nového čísla časopisu Bedrník](#). Paralelně s tímto českým číslem Envigogiky vychází též číslo anglické, jehož obsah stojí za pozornost – především článek Zuzany Svobodové rozebírající [etiku a ekoetiku Josefa Petra Ondoka](#), který je plně dostupný též v české verzi. Dále zde nabízíme texty Jana Činčery a Bruce Johnsona o [zkušenostech s implementací programu výchovy o Zemi](#); Lukáše Kaly a jeho kolegů popisující [případovou studii brněnského systému místního výměnného obchodu](#); anebo Andrew Bartonovu [recenzi publikace o limitech těžby](#) v severočeském hnědouhelném revíru (přeloženou do angličtiny a uvedenou [zde](#) v plném znění), a další, inspirační nebo informační texty.

To je pro tentokrát vše, do nového roku vám přejeme mnoho zdaru, ať již se v něm rozhodnete vytvořit a naplnit nějaké nové *možnosti*, či využít již existující *příležitosti*. Z naší strany si přejeme, aby se i nadále dařilo pečovat o tento malý otevřený prostor, kde se lze pokusit o obojí, a to v intencích, které jsme zmínili výše. Nabízíme vám jej tak k využití mimo jiné i jako (sebe)obranu proti všemu, co se leckde neurvale prosazuje využívaje při tom více či méně morálně opodstatněných *šancí* – což ani v akademickém prostředí nebývá výjimkou.

Takové a podobné myšlenky s vámi tentokrát sdílí

Jana Dlouhá za redakci české části Envigogiky

(Jirku Dlouhého, Eduarda Petišku)

¹ Nabídka 4 workshopů ([Svět po roce 2015 - vzdělávání k udržitelnosti](#), 2 různé workshopy [Psaní vědeckých článků pro PhD. studenty a postdoky](#), [Editorský proces v akademických časopisech](#)) a jarní školy ([International spring school on sustainable development 2014](#)) pro studenty a vysokoškolské učitele.